

SAMVERKANSMODELLEN – ERFARENHETER

Jenny Johannisson

Centrum för kulturpolitisk forskning

Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås

E-mail: jenny.johannisson@hb.se

PERSPEKTIV

- Politiska globaliseringsprocesser (internationalisering + decentralisering) på det kulturpolitiska området
- Flernivåstyrning
- Nya allianser och konfliktpunkter mellan kulturpolitik på olika politiska nivåer: lokal, regional, statlig, internationell
  - Jämförande studie av kulturpolitisk identitetskonstruktion i Region Skåne och Region Västra Götaland (Johannisson 2010)
  - Jämförande implementeringsstudie av Avsiktsförklaringen mellan Statens kulturråd och Region Skåne (Johannisson 2011)
  - Jämförande implementeringsstudie av Kultursamverkansmodellen i Jämtlands och Kronobergs län (Blomgren & Johannisson 2013, 2014)

POLITIK

- ”Den auktoritativa fördelningen av värden genom offentlig maktutövning” (Lennart Lundquist)
  - Viljan och och ansvaret att förändra (fördela värden)
  - Viljan och ansvaret att styra (auktoritativ maktutövning; mål, resultat, uppföljning)
  - Legitimitetskrav (representativ demokati; medborgarperspektivet)
  - Kultursamverkansmodellen: ny modell för styrning

1998- : DEN REGIONALA VÄNDNINGEN?

- 1990-tal: Större regioner med ökat självstyre i södra Sverige
- 2008-2010: Statens kulturråd skriver Avsiktsförklaringar med 8 regioner och landsting
- 2009: Kulturutredningen föreslår ”portföljmodell”
- 2009: Riksdagen fattar beslut om Kultursamverkansmodellen
- 2010: Samverkansutredningen levererar sitt betänkande
- 2009-2014 : Nya regionbildningar avstannar, men fler landsting får rätt att kalla sig region
- 2011-2013: Kultursamverkansmodellen genomförs i hela landet utom Stockholm
- 2015: Ny utredning om Sveriges regionala indelning tillsätts

KULTURSAMVERKANSMODELLEN I KORTHET

- Ny modell för fördelning av statliga anslag till regional kulturverksamhet
  - 2015: 1,3 miljarder, inga nya medel tillskjuts
  - Varje region/landsting utvecklar en Kulturplan, i **samverkan** med kommunerna och efter **samråd** med det professionella kulturlivet och civilsamhället
  - Statens kulturråd bedömer och fattar beslut om kulturplanerna
  - Både Statens kulturråd och regioner/landsting ansvarar för uppföljningen
  - Modellen utvärderas löpande av Myndigheten för kulturanalys

KULTURSAMVERKANSMODELLEN: EN DECENTRALISERINGSREFORM

- Decentralisering: överlåtande av makt från den statliga till den regionala nivån
- Centralisering: förstärkning av statlig styrning
- Regionalisering: top-down, regionerna välfärdspolitiskt redskap
- Regionalism: bottom-up (medborgarinflytande)

KULTURSAMVERKANSMODELLEN: STYRNING 1

- Styrning genom berättelser (mjuk makt)
  - Välfärdsberättelsen
    - Regioner/landsting som distributörer av statligt genererad välfärds politik
  - Identitetsberättelsen
    - Regioner/landsting som bärare av unika och geografiskt baserade identiteter
  - Nyttoberättelsen
    - Regioner/landsting som effektiva och funktionella enheter; platsutveckling
    - Ekonomisk tillväxt
    - Hälsa, hållbar utveckling

KULTURSAMVERKANSMODELLEN: STYRNING 2

- Styrning genom reglering
  - Fastställande av mål, ansvarsfördelning och uppföljning
  - Fastställande av vilka verksamheter som är berättigade till anslag
    - Professionell teater, dans- och musikverksamhet
    - Museiverksamhet
    - Biblioteksverksamhet
    - Konst- och kulturfrämjande verksamhet
    - Regional enskild arkivverksamhet
    - Filmkulturell verksamhet
    - Främjande av hemslöjd

KULTURSAMVERKANSMODELLEN: STYRNING 3

- Styrning genom organisation
  - Samverkan/samråd = jämbördiga parter/dialog
  - Regionala kulturplaner måste (formellt) “godkännas” av Statens kulturråd
  - Lokala kulturplaner måste (informellt) “godkännas” av region/landsting
  - Det professionella kulturlivet och civilsamhället måste (informellt) “godkännas” av kommun, region/landsting, stat

RESULTAT OCH ERFARENHETER

- Regionalisering
  - Förstärkt regional nivå på det kulturpolitiska området
- Centralisering
  - Förstärkt statlig styrning av regional (och lokal) kulturpolitik
- Decentralisering: Storlek och placering har betydelse
  - Större regioner gör mer motstånd mot statlig styrning än mindre regioner
  - Regioner i södra Sverige gör mer motstånd än de i norra Sverige
- Reproduktion av statliga kulturpolitiska mål på alla politiska nivåer
  - Professionellt konstnärligt utövande på institutioner, armlängdsprincipen
  - Spridning av konst OCH deltagande i kulturlivet
  - Hållbar utveckling översätts på regional nivå till redskap för ekonomisk tillväxt och social inkludering

AVSLUTANDE KOMMENTAR

- Kultursamverkansmodellen är en decentraliseringsreform ...
- ...som samtidigt förstärker centralisering
- Kultursamverkansmodellen har förstärkt dialogen mellan statlig, regional och lokal nivå, men ...
- .... har inte försvagat den statliga styrningen, tvärtom
- Kultursamverkansmodellen har bidragit till att reproducera statliga kulturpolitiska värden ...
- ... samtidigt som det professionella kulturlivet delvis anpassar sig till regionala intressen

